

Grafik Tasarımda Şiir Temelli Tipografik Durağan ve Hareketli Afiş Tasarımı: Stüdyo ve Proje Tabanlı Bir Öğretim Modeli

Ayfer Demirel¹

Özet

Grafik tasarım eğitimi, kavramsal düşünme ve görsel anlam üretme becerilerini uygulama temelli çalışmalar aracılığıyla geliştiren bir öğrenme alanıdır. Stüdyo temelli öğretim yapısı, araştırma, eskiz, deneme, eleştiri ve yeniden üretim aşamalarını içeren bir çalışma ortamı sunarken; proje tabanlı yaklaşım öğrencinin belirli bir içerik üzerinden tasarım problemini aşamalı biçimde geliştirmesine olanak tanır. Bu çalışma, stüdyo ve proje tabanlı öğretim modeli kapsamında yürütülen şiir temelli tipografik durağan ve hareketli afiş tasarım uygulamasını ele almaktadır. Öğrenciler seçtikleri şiir dizeleri üzerinden kavramsal çözümleme yapmış, bu çözümleri tipografik düzenlemelere dönüştürmüş ve tasarımlarını durağan afişlerden hareketli tasarım kurgularına taşımıştır. Araştırma, eskiz, dijital üretim ve hareket tasarımı aşamalarından oluşan uygulama, metinsel bir ifadenin görsel yüzeyde ve zaman boyutunda yeniden yorumlanmasına olanak sağlamıştır. Çalışma sonucunda öğrencilerin metin ile biçim arasında ilişki kurma, tipografiyi anlam üretme aracı olarak kullanma ve tasarım kararlarını bilinçli biçimde geliştirme becerilerinin güçlendiği gözlemlenmiştir. Şiir temelli tipografik üretim, grafik tasarım eğitiminde kavramsal çözümleme ile görsel üretim arasındaki ilişkiyi somutlaştıran bir öğretim modeli sunmaktadır.

1. Giriş

Tasarım eğitimi, problem çözmeye dayanan ve uygulama üzerinden gelişen bir öğrenme anlayışına sahiptir (Becer, 2015). Bu yaklaşımda öğrenme, yalnızca kuramsal bilginin aktarımıyla sınırlı kalmaz; araştırma, deneme, değerlendirme ve yeniden üretim süreçleri üzerinden ilerler. Tasarım problemiyle karşılaşan

1 Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Aydın Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Grafik Tasarım Bölümü
ayferdemirel@aydin.edu.tr, 0009-0009-2865-8246

öğrenci, çözüm üretme sürecinde düşünsel ve görsel kararlarını eş zamanlı olarak geliştirir.

Bu öğrenme anlayışı, tasarım disiplinlerinde çoğunlukla stüdyo temelli bir öğretim modeli içinde somutlaşmaktadır. Stüdyo temelli öğretim modeli, uygulama içinde öğrenmeyi esas alan bir yaklaşımdır. Bu modelde ders yürütücüsü yönlendirici bir rol üstlenirken öğrenci tasarım sürecinin aktif üreticisi olarak konumlanır. Süreç boyunca gerçekleştirilen eleştiri oturumları ve değerlendirme aşamaları, öğrencinin tasarım kararlarını gözden geçirmesine ve geliştirmesine olanak tanır (Bulhaz ve Bulhaz, 2019).

Proje tabanlı öğrenme yaklaşımı ise öğrencinin belirli bir problem ya da içerik üzerinden araştırma yaparak somut bir tasarım ürünü geliştirdiği süreç odaklı bir modeldir. Öğrenme; araştırma, kavramsal geliştirme, tasarım üretimi ve sunum aşamalarından oluşur. Bu yaklaşım, öğrencinin aktif katılımını temel alır ve yaratıcı düşünme ile problem çözme becerilerinin gelişmesine katkıda bulunur (Blumenfeld vd., 1991).

Grafik tasarım eğitiminin stüdyo yapısı, proje tabanlı öğrenme için uygun bir ortam sunar. Tasarım sürecinin araştırma, eskiz, üretim ve değerlendirme aşamalarından oluşması, proje temelli çalışmanın doğasıyla örtüşmektedir. Öğrencilerin belirli bir içerik üzerinden kavramsal çözümleme yapmaları ve bu çözümlemeyi görsel üretime dönüştürmeleri, stüdyo derslerinde proje odaklı yaklaşımın uygulanmasını destekler.

Tipografi bu sürecin temel alanlarından biridir. Yazı, grafik tasarım yüzeyinde anlam kuran bir tasarım unsuru olarak biçim, ritim ve yerleşim kararları aracılığıyla görsel anlatımı doğrudan etkiler. Tipografinin kavramsal bir üretim alanı olarak ele alınması, öğrencinin metin ile görsel ifade arasında ilişki kurmasını kolaylaştırır (Ambrose ve Harris, 2020, ss. 11-14).

Şiirde anlam sabit ve tek katmanlı bir yapı göstermez; şairin bilinçli olarak bıraktığı boşluklar okur tarafından tamamlanır ve bu süreç çok-anlamlılığı mümkün kılar. Şiirsel dilde anlam, okurun zihinsel katılımıyla oluşur ve tamamlanır (Reyhanoğulları, 2021, s. 226). Bu özellik, şiirsel metinlerin tipografik yorumlamaya elverişli bir zemin oluşturmasını sağlar; öğrenciler sözcükleri doğrudan betimlemek yerine farklı görsel karşılıklar geliştirebilir.

Bu çalışmada, stüdyo ve proje tabanlı öğretim modeli çerçevesinde yürütülen şiir temelli tipografik durağan ve hareketli afiş tasarım süreci ele alınmaktadır. Öğrencilerin seçtikleri şiir dizeleri üzerinden kavramsal çözümleme yapmaları, bu çözümlemeleri tipografik düzenlemelere dönüştürmeleri ve tasarımlarını hareketli tasarım ortamında yeniden kurgulamaları üzerine yapılandırılan süreç; araştırma, eskiz, dijital üretim ve sunum aşamalarını içermektedir. Bu

çalışma, tipografi temelli üretimin stüdyo ve proje odaklı öğretim modeli içinde nasıl yapılandırılabileceğine ilişkin bir uygulama çerçevesi sunmaktadır.

2. Şiir Temelli Tasarım Sürecinin Kurgulanması

Grafik tasarım eğitiminde yürütülen bu ders uygulaması, öğrencilerin şiir dizelerinden hareketle tipografik imgeleştirme geliştirmelerini ve bu imgeleştirmeyi durağan ile hareketli tasarım ortamlarında yeniden yorumlamalarını içeren çok aşamalı bir üretim süreci olarak kurgulanmıştır. Süreç boyunca öğrencilerin metinsel bir ifadeyi görsel bir anlatı unsuru olarak ele almaları ve bu ifadeyi farklı tasarım ortamlarında yeniden yapılandırmaları hedeflenmiştir. Tasarım süreci, kavramsal çözümleme ve yorum geliştirme aşamalarını üretimle birlikte ilerleyen bir yapı içinde ele almıştır.

Uygulamanın başlangıcında öğrencilerden anlam ve duygu yoğunluğu taşıyan bir şiir dizesi seçmeleri istenmiştir. Seçilen dizinin içerdiği duygu, ritim ve çağrışım alanı üzerine değerlendirme yapılmış; öğrenciler seçim gerekçelerini sınıf ortamında paylaşmıştır. Bu aşama, tasarım sürecinin doğrudan biçimsel üretimle başlamaması ve metinle düşünsel bir bağ kurulması amacıyla planlanmıştır.

Metnin anlam katmanlarının çözümlenmesi tasarım sürecinin kavramsal temelini oluşturmuştur. Ardından öğrenciler seçtikleri dizeleri tipografik düzenleme aracılığıyla görselleştirmeye yönelik eskizler hazırlamıştır. Yazı karakteri seçimi, harflerin konumlandırılması, boşluk kullanımı ve kompozisyon düzeni üzerine yapılan denemeler metnin içerdiği duygu ve ritimle ilişkilendirilmiştir. Sözcüklerin doğrudan betimlenmesi yerine çağrışım üreten görsel karşılıklar geliştirilmesi teşvik edilmiştir. Tipografi bu aşamada metni taşıyan bir araç değil, görsel anlatımın kurucu unsuru olarak ele alınmıştır.

Eskiz aşamasını takiben geliştirilen durağan tipografi çalışmaları dijital ortamda düzenlenmiş ve afiş formatına dönüştürülmüştür. Vektörel tabanlı tasarım programları kullanılarak hazırlanan çalışmalar ölçek, ritim ve kompozisyon dengesi açısından yeniden değerlendirilmiştir. Harf formu ile yüzey ilişkisi, metnin ifade ettiği duygu ile birlikte ele alınmıştır.

Durağan tipografi tasarımları sonraki aşamada hareketli afiş çalışmalarına dönüştürülmüştür. Animasyon temelli tasarım programları aracılığıyla yazının zaman içindeki görünürlük biçimi, hız ve ritim ilişkisi üzerinde çalışılmıştır. Yazının ekranda belirme biçimi, ölçek değişimleri ve geçiş kurgusu metnin anlamı doğrultusunda yeniden düzenlenmiştir. Bazı uygulamalarda müzik ve ses kullanımı tipografik anlatımı destekleyen bir katman olarak eklenmiştir.

Durağan tipografiden hareketli tasarıma geçiş süreci, öğrencilerin tasarım kararlarını yeniden değerlendirmelerini sağlamıştır. Sabit bir kompozisyonun zaman içinde farklı bir etki oluşturduğu gözlemlenmiş; çalışmalar hareket ve ritim boyutunda yeniden yapılandırılmıştır.

3. Öğrenci Çalışmaları ve Görsel Değerlendirme

Bu bölümde incelenen çalışmalar, Grafik Tasarım Bölümü'nde yürütülen Hareketli Tipografi dersi kapsamında üretilmiştir. Şiir dizelerinden hareketle geliştirilen kavramsal çözümlenme, tipografik düzenleme, kompozisyon kurgusu ve hareket tasarımı ölçütleri doğrultusunda değerlendirilmiştir. Durağan afiş tasarımları ile bu tasarımların hareketli versiyonları birlikte ele alınarak tipografinin yüzey ve zaman boyutundaki kullanımını incelenmektedir. Burada yer verilen görseller, yazarın arşivinde bulunan öğrenci çalışmalarından alınmıştır.

Görsel 1. Afiş Tasarımı ve Süreçleri, 2025 (Öğrenci Çalışması: Kadir Erdi Uzun)

Bu çalışma, şiir dizesinin kavramsal çözümlemesiyle başlayan ve tipografik yorum üzerinden gelişen bir tasarım sürecini göstermektedir. İlk aşamada harf formu üzerine yapılan eskizlerde “koşmak” ve “düşmek” kavramlarının tipografik yapı içinde nasıl ifade edilebileceği araştırılmıştır. Harf formunun parçalanması ve yön değiştirmesi, dizenin içerdiği gerilim ve risk duygusunu görsel düzlemde karşılayan bir çözüm oluşturmuştur. Öğrenci, metni doğrudan betimlemek yerine kavramlar üzerinden ilerleyen bir yorum geliştirmiştir.

Durağan tipografi aşamasında güçlü kontrast ve keskin form dili tercih edilmiştir. Kırmızı ve siyah renk karşıtlığı metnin sert ve dinamik tonunu desteklemektedir. Diyagonal kompozisyon düzeni, hareket ve düşme hissini yüzey üzerinde devam eden bir gerilim hattı ile aktarmaktadır. Bu yerleşim, izleyicinin okuma yönünü belirleyen ve tipografik unsurları hareket duygusu içinde algılamaya yönlendiren bir düzen kurmaktadır.

Son aşamada tipografik düzen, zemin ve dokusal öğelerle birlikte ele alınarak afiş formatına taşınmıştır. Tipografi burada yüzeyin ana taşıyıcı unsuru hâline gelmiştir. Çalışma, şiir dizesinden geliştirilen kavramsal yaklaşımın tipografik kararlarla görsel bir anlatıya dönüştürülebileceğini göstermektedir. Metin çözümlemesi ile tasarım kararları arasındaki ilişki açık biçimde izlenebilmektedir.

Görsel 2. Tipografi Çalışması, 2025 (Öğrenci Çalışması: Özge Nur Baysal)

Şiir dizesinin içerdiği akış ve süreklilik duygusu, tipografik yerleşim ve yüzey kurgusu üzerinden ele alınmıştır. İnce ve zarif karakter yapısı metnin içsel ve dingin tonuna karşılık gelmektedir. Harf aralıkları ve boşluk kullanımı, dizenin ritmini görsel düzlemde karşılayan dengeli bir kompozisyon oluşturmaktadır. Diyagonal yüzey geçişleri ve ton farklılıkları, metindeki hareket hissini doğrudan betimlemek yerine kompozisyon aracılığıyla sezdiren bir yapı kurmaktadır.

Tipografinin yüzey üzerindeki konumlandırılması ve ritmik dağılımı, okuma yönünü belirleyen akışkan bir düzen oluşturur. Metnin içerdiği süreklilik duygusu, biçimsel müdahalelerle yorumlanmıştır. Çalışmada tipografi ve metin birlikte düşünülmüş; yüzey üzerinde anlam üretimi bu ilişki üzerinden kurulmuştur.

Görsel 3. Afiş Tasarımı, 2025 (Öğrenci Çalışması: Özge Nur Baysal)

Tipografik düzen afiş formatına aktarılırken zemin ve imgesel öğelerle birlikte yeniden ele alınmıştır. Şiir dizesinde yer alan ilerleme ve akış teması, yüzey üzerinde yön duygusu oluşturan ayak izi imgeleri ve katmanlı arka plan ile ilişkilendirilmiştir. Figüratif ve doğal öğeler, metindeki içsel yolculuk fikrini görsel atmosferle birlikte taşımaktadır. Tipografi ile zemin arasındaki ilişki doğrudan betimleyici bir anlatımdan uzak durmakta, çağrışım üzerinden ilerlemektedir. Metnin yüzey üzerindeki konumu ve harf büyüklükleri arasındaki farklılıklar, okuma yönünü belirleyen bir düzen kurmaktadır.

Aynı şiir dizesinden geliştirilen ikinci afişte tipografi farklı bir yüzey kurgusu içinde ele alınmıştır. Dalga biçimli çizgisel hareketler ve yönlü yerleşim, metindeki ilerleme ve zamansal akış temasını ritmik bir düzende sürdürmektedir. Bu ikinci tasarım, hareketli versiyonun bir sahnesi olarak düşünülmüş; tipografik elemanların görünürlük sırası ve yüzey üzerindeki akış yönü zamana dayalı bir geçiş gözetilerek planlanmıştır. Durağan afişler, hareketli tasarım süreci içinde birbirini izleyen sahneler olarak değerlendirilmiştir. Böylece tipografik düzen yalnızca sabit bir yüzeyde değil, zaman içinde değişen bir anlatım olarak ele alınmıştır.

Görsel 5. Afiş Tasarımı, 2025 (Öğrenci Çalışması: İclal Konukcu)

Şiirin içe dönük ve bastırılmış duygu yapısı, kalp formu ve kalbin içinde yer alan kuş figürü üzerinden görselleştirilmiştir. Kalp, metnin duygusal merkezine gönderme yaparken; kuş figürü şiirde dile getirilen saklı kalma ve dışa çıkma isteği arasındaki gerilimi simgesel bir karşılıkla aktarmaktadır. Metin doğrudan betimlenmemiş, imgesel bir yorum üzerinden ele alınmıştır.

Tipografik düzen, yatay çizgisel zemin ve daktilo karakterine yakın yazı tercihi ile birlikte düşünülmüştür. Bu tercih, şiirin itiraf niteliği taşıyan tonuna uygun bir sadelik yaratmaktadır. Satır düzeninin korunması ve sınırlı renk kullanımı, metnin içsel ve bastırılmış atmosferini desteklemektedir. Mavi tonun yalnızca kuş figüründe kullanılması, görsel odağı belirginleştirmekte ve duygusal vurguyu tek bir noktada toplamaktadır.

Tipografi ile imgesel öğe arasındaki ilişki, metnin duygusal içeriğini yüzey üzerinde okunabilir bir kompozisyona dönüştürmektedir. Sözcüklerin düzeni, boşluk kullanımı ve görsel hiyerarşi metnin anlatımını destekleyen kararlar olarak öne çıkmaktadır. Bu çalışma, metnin kavramsal çözümlemesinin tipografik ve görsel tercihlerle nasıl karşılık bulabileceğini göstermektedir.

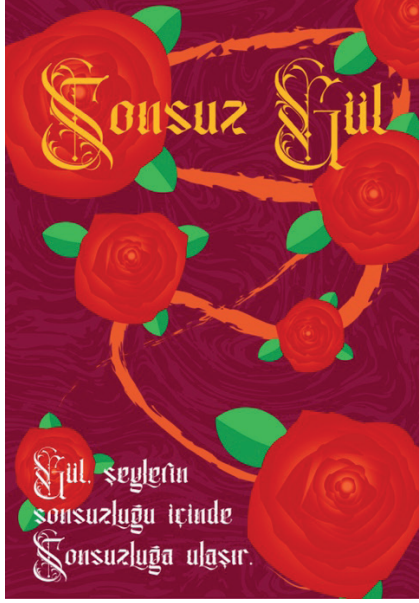

Görsel 6. Afiş Tasarımı, 2025 (Öğrenci Çalışması: Edip Eren Kuluç)

Yoğun ve sıkıştırılmış tipografik yerleşim, şiirin sert ve gerilimli anlatımını görsel düzleme taşımaktadır. Harflerin dar aralıklarla ve büyük puntuyla konumlandırılması, metindeki baskı ve çatışma duygusunu yüzey üzerinde fiziksel bir sıkışma etkisi olarak hissettirmektedir. Okuma süreci rahat bir akış yerine kontrollü bir zorlanma üzerinden ilerlemekte; bu durum şiirin tonuyla paralel bir deneyim oluşturmaktadır.

Kırmızı ve siyah renk karşıtlığı, tasarımın dramatik etkisini belirginleştiren temel unsur olarak kullanılmıştır. Yüzeyde yer alan çizgisel müdahaleler ve dokusal izler, tipografik blokların sertliğini artırırken kırılma ve gerilim duygusunu desteklemektedir. Böylece metin yalnızca okunacak bir içerik olmaktan çıkmakta, bütün yüzeyi kaplayan görsel bir kütleyle dönüşmektedir.

Bu çalışma, tipografinin sözcük aktarımının ötesinde anlam kuran bir araç olarak ele alınabileceğini göstermektedir. Metnin duygusal yoğunluğu, harf düzeni, boşluk kullanımı ve yüzey dağılımı üzerinden yeniden yorumlanmış; şiirsel içerik biçimsel tercihler aracılığıyla görünür hâle getirilmiştir.

Görsel 7. Afiş Tasarımı, 2025 (Öğrenci Çalışması: Harun Matur)

Çalışmada tipografi ile bitkisel imgeler bir arada kullanılarak şiirin romantik ve duygusal atmosferi görsel düzlemde karşılık bulmuştur. Dekoratif ve akışkan harf karakteri, metnin şiirsel tonunu desteklerken; başlıkta tercih edilen süslemeli form, kompozisyonda güçlü bir odak noktası oluşturmaktadır. Harf formu ile gül imgeleri arasında kurulan görsel ilişki, yüzeyde devam eden bir akış hissi yaratmaktadır.

Kırmızı tonlarının yoğunluğu ve tekrar eden gül formları, “sonsuzluk” temasını yayılım ve çoğalma etkisi üzerinden görünür kılmaktadır. Biçim ve tekrar ilişkisi, kompozisyonda ritmik bir düzen kurmakta; zemin dokusu ise bu hareketi arka planda taşıyan bir bütünlük sağlamaktadır.

Tipografik yerleşim ile imgesel öğeler arasındaki ilişki, şiirin yalnızca sözel içeriğine değil, duygusal katmanlarına da odaklanan bir yaklaşımı yansıtmaktadır. Metin, görsel metafor aracılığıyla yeniden ele alınmış; böylece tipografi ve imge birlikte anlam kuran unsurlar hâline gelmiştir.

Görsel 8. Afış Tasarımı, 2025 (Öğrenci Çalışması: Pmar İzlem Kocaman)

Şiirin doğa ve birliktelik teması, organik formlar aracılığıyla tipografik düzleme aktarılmıştır. Harflerin kıvrımlı ve yapraksı biçimde ele alınması, “ağaç” ve “orman” imgelerini doğrudan resmetmek yerine yazının kendi formu içinde sezdiren bir yaklaşım ortaya koymaktadır. Böylece metin ile doğa arasındaki ilişki, kompozisyonun tamamına yayılan bir bütünlük duygusu üzerinden kurulmuştur.

Yumuşak ton geçişleri ve sınırlı renk kullanımı, şiirin sakin ve uyumlu atmosferini desteklemektedir. Harflerin birbirine eklenmiş akışı, “kardeşlik” ve “birliktelik” kavramlarını yalnızca sözcük düzeyinde değil, biçim düzeyinde de görünür kılmaktadır. Yazı, burada aktarım aracı olmanın ötesinde kompozisyonun taşıyıcı unsuru hâline gelmiştir.

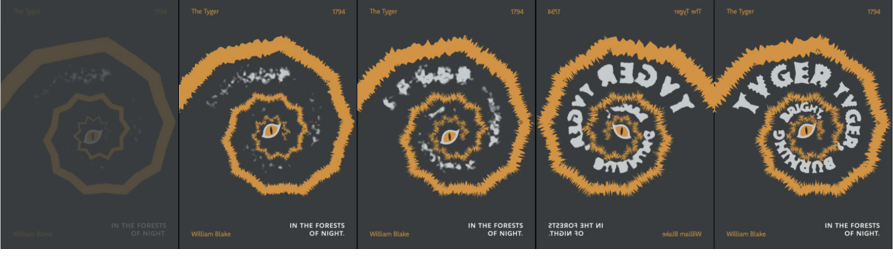
Metin, illüstratif bir betimleme yerine tipografik dönüşüm yoluyla yorumlanmış; organik form ile yazı arasındaki ilişki tasarım kararları üzerinden kurulmuştur. Böylece şiirsel içerik, grafik yüzeyde bütünlüklü bir görsel anlatı içinde yeniden ele alınmıştır.

Görsel 9. Afiş Tasarımı, 2025 (Öğrenci Çalışması: Berkay Bayrav)

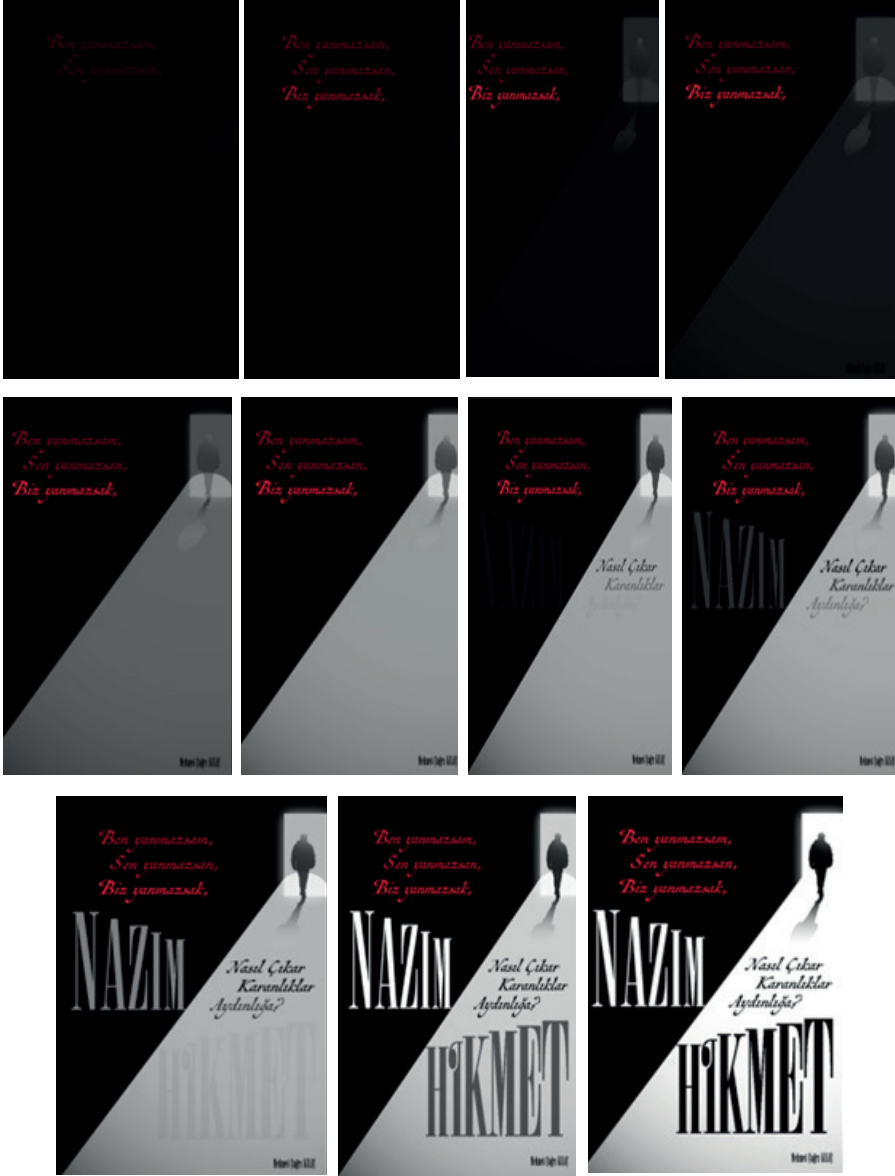
Şiir, doğrudan ve yüksek sesli bir tipografik düzen içinde afiş yüzeyine taşınmıştır. Büyük punto ve yatay bantlar, dizelerin kararlı ve sert tonunu görsel olarak pekiştirmektedir. Metnin parçalara ayrılarak bantlar hâlinde yerleştirilmesi, vurgu noktalarını belirginleştiren kesintili bir okuma akışı yaratmaktadır. Bu düzen, şiirdeki tepki ve itiraz söylemini yüzeyde açık biçimde hissettirmektedir.

Sarı ve siyah renk karşıtlığı, uyarı ve dikkat çağrışımı üzerinden güçlü bir görsel etki üretmektedir. Bu tercih, kamusal alan afiş diline gönderme yapan net ve doğrudan bir ifade kurmaktadır. Tipografinin baskın kullanımı, metni kompozisyonun merkezine yerleştirerek görsel hiyerarşiyi kesin sınırlar içinde belirlemektedir. Bu tasarımda anlam, süsleme ya da metafor üzerinden değil; vurgu, kontrast ve yerleşim kararları üzerinden yoğunlaştırılmıştır. Metin, grafik yüzeyde açık, sert ve kamusal bir ifade biçimine dönüşmektedir.

Görsel 10. Hareketli Afiş Tasarımı, 2025 (Öğrenci Çalışması: İbrahim Başaran)

Tipografi, merkezden dışa doğru genişleyen spiral bir hareket düzeni içinde ele alınmıştır. Harflerin ilerleyişi rastlantısal bir animasyon etkisi değil; metnin ritmiyle ilişkili bir zaman akışı üzerine kuruludur. Spiral formun kademeli açılımı, şiirin yoğunluğunu ve sürekliliğini zamana yayılan bir görsel deneyime dönüştürmektedir. Dönüş, tekrar ve büyüyen form etkisi belirli bir sıraya göre planlanmış; tipografik hareket müzikle eşzamanlı ilerleyecek biçimde kurgulanmıştır. Böylece yazı iki boyutlu bir yüzey ögesi olmaktan çıkarak zaman içinde gelişen bir anlatım unsuru hâline gelmiştir. Yazı, hareket ve ses birlikteliği, grafik tasarım bağlamında bilinçli bir zaman organizasyonu ortaya koymaktadır.

Görsel 11. Hareketli Afiş Tasarımı, 2025 (Öğrenci Çalışması: Mehmet Çağrı Kılıç)

Şairin dizeleri, tipografik ve imgesel yorumla birlikte zamana yayılan bir anlatım içinde ele alınmıştır. Metnin görünürlük sırası ve satırların belirme anları önceden planlanmış; okuma ritmi bu zamansal akışa göre kurgulanmıştır. Karanlık zemin üzerinde beliren figür ve ışık etkisi, şiirin yalnızlık ve içsel yolculuk temasına eşlik eden bir atmosfer oluşturmaktadır. Dizelerin satır satır ortaya çıkışı, izleyicinin dikkatini yönlendiren kontrollü bir ilerleyiş

yaratmaktadır. Yazı ile birlikte kullanılan figüratif öge, metnin duygusal tonunu destekleyen görsel bir katman eklemektedir. Böylece yazı, imge ve zaman ilişkisi tek bir yüzeyde birleşerek hareketli bir anlatım biçimine dönüşmektedir.

Bu bölümde yer alan hareketli afiş örnekleri, tipografinin zaman boyutuyla birlikte ele alınmasının tasarım kararlarını doğrudan etkilediğini göstermektedir. Durağan yüzeyde kurulan düzen, hareket, ritim ve süre kavramlarıyla yeniden düşünülmüş; yazı zamana yayılan bir anlatım unsuru olarak değerlendirilmiştir. Hareketli üretimde zamanlama, geçiş ve ritim kararları tasarımın erken aşamalarında planlanmış; tipografik elemanların görünürlük sırası ve ilerleyişi bilinçli tercihlerle belirlenmiştir. Hareket, rastlantısal efekt kullanımından uzak, kontrollü bir tasarım yaklaşımı içinde ele alınmıştır. Metin, imge ve hareket birlikteliği, kavramsal çözümleme ile görsel üretim arasındaki ilişkiyi daha belirgin hâle getirmiştir. Bu çalışmalar, tipografinin zamana dayalı tasarım alanında çok katmanlı bir anlatım potansiyeline sahip olduğunu açık biçimde ortaya koymaktadır.

6. Sonuç

Bu çalışma kapsamında yürütülen tipografi temelli uygulamalar, grafik tasarım eğitiminde metin, biçim ve yüzey ilişkilerinin kavramsal düşünme ile birlikte ele alınmasının tasarım yaklaşımını doğrudan etkilediğini ortaya koymaktadır. Şiir dizeleri üzerinden geliştirilen tipografik çalışmalar, yazının grafik yüzeyde anlam kuran bir unsur olarak ele alınmasını sağlamıştır. Tipografi, bu süreçte biçimsel bir düzenleme aracı olmaktan çıkmış; düşünsel çözümlemenin görsel karşılığına dönüşmüştür.

Stüdyo temelli ve proje odaklı üretim modeli, öğrencilerin araştırma, eskiz, deneme ve uygulama aşamalarını birbirine bağlı bir bütün içinde deneyimlemelerine zemin hazırlamıştır. Kavramsal değerlendirme ile biçimsel kararlar arasındaki ilişki her aşamada görünür hâle gelmiş; tasarım kararları metin çözümlemesiyle doğrudan bağlantılı biçimde geliştirilmiştir.

Durağan tipografi çalışmalarının hareketli afişlere dönüştürülmesi, yazının zaman ve ritim boyutuyla birlikte düşünülmesini gerektirmiştir. Zamanlama ve geçiş planlamasının tasarımın erken aşamalarında ele alınması, hareketli üretimi bilinçli ve kontrollü bir kurguya taşımıştır. Yazı, böylece yüzeyde sabit bir düzen olmaktan çıkıp zamana yayılan bir anlatım biçimine dönüşmüştür.

Elde edilen bulgular, tipografi temelli kavramsal üretim süreçlerinin grafik tasarım eğitiminde metin ile biçim arasındaki ilişkinin daha bilinçli kurulmasına katkı sağladığını göstermektedir. Şiirsel metinlerin tipografik ve imgesel yorumlara dönüştürülmesi, öğrencilerin soyut kavramları grafik yüzeyde somut tasarım kararlarına dönüştürebilme becerilerini güçlendirmiştir.

Durağan tasarımların hareketli afişlere evrilmesi ise yazının zaman ve ritim boyutuyla birlikte ele alınmasını mümkün kılmıştır. Bu çalışma, tipografi odaklı üretimlerin stüdyo ve proje temelli öğretim yapısı içinde sistemli biçimde yapılandırılabileceğini ortaya koymakta; grafik tasarım eğitiminde kavramsal düşünme ile zamana dayalı tasarım yaklaşımının birlikte geliştirilebileceğine işaret etmektedir.

Kaynakça

- Becer, E. (2015). *İletişim ve Grafik Tasarımı*, Dost Kitabevi Yayınları.
- Ambrose, G. ve Harris, P. (2020). *Grafik Tasarımda Tipografi*, Çev. Bengisu Bayrak, Literatür Yayınları.
- Bulhaz, Ç. ve Bulhaz, B. (2019). Tasarım Eğitiminde Stüdyo ve Eleştiri Kültürü. *Online Journal of Art and Design*, 7(5), 244–259.
- Blumenfeld, P. C., Soloway, E., Marx, R. W., Krajcik, J. S., Guzdial, M., & Palincsar, A. (1991). Motivating Project-Based Learning: Sustaining the Doing, Supporting the Learning. *Educational Psychologist*, 26(3–4), 369–398. <https://doi.org/10.1080/00461520.1991.9653139>
- Reyhanoğulları, G. (2021). Şiirde Anlam Sorunu ve Şiirsel Anlamın Yapısı Üzerine. *Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi*, 5(1), 207–231. <https://doi.org/10.34083/akaded.869315>

